

10. Процик І.В. (2014): "Століття Якова" В. Лиса: спроба прочитання // Вісник Запоріжського національного університету. Філологічні науки. № 3, Запоріжжя, 146-150.

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ТА ФОРМУВАННЯ РАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПОДОРОЖНІХ ТВОРАХ МАЙКА ЙОГАНСЕНА

Олена ГОЛОТА (Київ, Україна)

Важливим чинником формування національної ідентичності є історична пам'ять. Вона неодмінно впливає на формування суспільних цінностей та культурно-символічні ознаки народності та самоідентифікацію окремої особистості. Водночас історична пам'ять може стати інструментом ідеологічних маніпуляцій.

Яскравим прикладом тут слугує ідеологічна політика СРСР, зокрема у 1920 – 1930-х рр. Так нам відомо про знеславлення дореволюційного минулого, політику коренізації, успіхи якої перетворюють у «буржуазний націоналізм», та конструювання нового типу ідентичності – «радянської людини». Зазначені процеси не могли відбутись без впливу на історичну пам'ять та національну самоідентифікацію громадян.

Проблему історичної пам'яті та національної ідентичності можна простежити і в літературі тієї доби. Серед доробку українського письменника Майка Йогансена вирізняється пласт текстів, написаних на основі власних мандрівок. Це «Подорож людини під кепом», «Подорожі у радянську Болгарію», «Подорожі у Дагестан», «Під парусом на дубі», «Кос-Чагил на Ембі». Усі подорожі були здійснені у межах тогочасного СРСР, однак у різні регіони чи республіки, протягом 1920 – 1930 років. Письменник приділяє багато уваги як національним особливостям народів, з якими зустрічається на своєму шляху, так і новому устрою, процесу розбудови держави. Зустрічаємо і спогади про дореволюційні часи, елементи стереотипізації культур, а також цікаві художні деталі та роздуми автора. Так у декількох текстах письменник звертає увагу на вивіски, оголошення, газети та інше, які водночас і різняться між собою, і тотожні у своїх функціях – встановлюють правила та обов'язки громадян єдиної держави. Отже, тексти зазначених творів дозволяють простежити як елементи національної ідентифікації та історичної пам'яті, так і формування єдиних рис радянського громадянина.

ЛІТЕРАТУРА

1. Готра, О. Історична пам'ять як чинник формування ідентичності [Електронний ресурс] / Олена Готра // Інтермарум: історія, політика, культура. – 2015. – № 2.
2. Йогансен М. Подорожі філософа під кепом.- К: Темпора, 2016. –С 448
3. Клименко О. М. Конструювання пам'яті «нової людини» у 1920-х –

1930-х рр. (на матеріалах УСРР) [Електронний ресурс]: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України. – Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київський університет імені Бориса Грінченка. – Київ, 2019. – С. 257

МУЗИКА ЯК ПАМ'ЯТАННЯ МИНУЛОГО В РОМАНІ МИКОЛИ ЖУЛИНСЬКОГО «АКОРДЕОН»

Лариса ГОРБОЛІС (Суми, Україна)

Музика в житті головного героя роману М. Жулинського «Акордеон» Григорія Волянського представлена як колективний досвід, що оприявлюється в його свідомості, еднаючи з предками; як пам'ятання драматичного минулого – перебування в концентраційному таборі Освенцим у роки Другої світової війни; як компонент ідентифікації героя на чужині. Пам'ятання музики упродовж життя сприяло самозбереженню героя. Музика ладу, прадавньої гармонії тамувала біль протагоніста, допомагала не втратити інтерес до життя.

Музика (минула й теперішня) й акордеон сприяють формуванню концепції героя, координуванню хронотопу, формуванню проблематики й творенню сюжету роману. Художньо представленим М. Жулинським «дуєт» акордеона й музики у творі бере активну участь у моделюванні образу головного героя (виконавця, слухача, інтерпретатора музики) у кількох смислових площинах: герой і музика, герой у музиці, музика в героєві. Змістове наповнення музики, її значеннєвість у житті протагоніста підсилюється, художньо реалізуючись у психо-емоційному та екзистенційному аспектах.

Головний герой роману М. Жулинського не позиціонує себе як жертву; він – людина, котра пережила знущання, пододала страх смерті, не зламалася, навчилася цінувати життя й радіти йому. Художньо-інформативна щільність представленої у романі музики та ключова роль акордеона увиразнили ліричні й драматичні струмені твору, трагічні й оптимістичні сторінки життя головного героя.

Художньо представлена в романі «Акордеон» М. Жулинського проблема пам'яті та національної ідентичності героя досліджується за допомогою активного залучення міждисциплінарних, міжмистецьких підходів та новітніх методологій.

СПЕЦИФІКА ХУДОЖНЬОГО НАРАТИВУ В СУБМЕТАЖАНРІ СПОГАДУ

Тетяна ГРЕБЕНЮК (Запоріжжя, Україна)

У творах, наратив яких зосереджується на процесі набуття суб'єктом